

Høgskolen i Telemark

Slutteksamen (60% endelig karakter)

i

3525 Examen facultatum

(10 studiepoeng)

07.05.2010

Playa del Carmen, Mexico

Tidsrom: 9-12 (3 timer)

Målform: Bokmål/nynorsk

Sidetal: 2 + framside

Merknader: Studentane skriv ei oppgåve, enten oppgåve 1 eller oppgåve 2.

Eksamensresultata blir offentleggjort på StudentWeb via www.hit.no

Kom i hug kandidatnummer for kvar eksamen.

Avdeling for allmennvitenskaplege fag.

BOKMÅL

Enten:

Oppgave 1:

Sett som overskrift: *Vitenskapelig forklaring.*

- Vi skiller mellom tre typer av vitenskapelige forklaringer. Gjør rede for disse tre forklaringstyper, og hva slags elementer som inngår i dem. Hva menes med *explanandum* og *explanans*? Legg vekt på å få frem forskjeller mellom de ulike forklaringstypene.
- I hvilke typer vitenskaper hører hver av de forklaringstyper hjemme? Begrunn svaret ditt ut fra hva slags type gjenstander de ulike vitenskapene forholder seg til.
- Hva kan du si om forholdet mellom hypoteser, vitenskapelige forklaringer og vitenskapelig forutsigelse? Illustrer med eksempler.

Svar på (a) og (b) og (c).

eller:

Oppgave 2:

Sett som overskrift: *Legitimering av vitenskap.*

Det følgende er et sitat fra en forelesning holdt av den tyske vitenskapsmannen Helmuth Helmholtz i Heidelberg i 1862:

”Den som søker etter umiddelbar praktisk nytte i det vitenskapelige arbeid, kan allment sett være overbevist om at han søker forgjeves. Alt vitenskapen kan oppnå er fullkommen kunnskap og fullkommen forståelse av de naturlige og moralske kreftenes virkning. Hver student må være fornøyd med å finne sin belønning i gleden over de nye oppdagelser, som over nye seire i bevissthetens kamp med materien, eller i nytelsen av den estetiske skjønnheten i et velordnet kunnskapsfelt.”

- Hva vil det si å legitimere vitenskap og vitenskapelig aktivitet? Gjør rede for ulike tradisjoner (fra henholdsvis Aristoteles og Francis Bacon) i svaret dit. Hvilken tradisjon gir Helmholtz uttrykk for i sitatet ovenfor? Begrunn svaret.
- Gjør rede for skillet mellom grunnforskning og anvendt forskning. I hvilken grad kan hver av disse relateres til de tre tradisjonene for legitimering av vitenskap? Begrunn svaret.
- Gjør rede for Max Webers syn på forholdet mellom vitenskap og verdier (”sak” og ”vurdering”). Relater Webers syn til de forskjellige typer forskning. Ser du noen sammenheng mellom det Helmholtz sier og Webers syn? Begrunn svaret.

Svar på (a) og (b) og (c).

NYNORSK

Anten:

Oppgåve 1:

Ha som overskrift: *Vitskapleg forklaring.*

- Vi skil mellom tre typar vitskaplege forklaringar. Gjer greie for desse tre forklaringstypane, og kva slag element dei inneheld. Kva meiner vi med *explanandum* og *explanans*? Legg vekt på å få fram skilnader mellom dei ulike forklaringstypane.
- I kva for type vitskap høyrer kvar av disse forklaringstypane heime? Grunnge svaret ditt ut frå kva slag type gjenstandar dei ulike vitskapane studerar.
- Kva kan du seie om forholdet mellom hypotesar, vitskaplege forklaringar og vitskapleg prognose? Illustrer med eksempel.

Svar på (a) og (b) og (c).

Eller:

Oppgåve 2:

Ha som overskrift: *Legitimering av vitskap.*

Det følgjande er eit sitat frå ei førelesing halde av den tyske vitskapsmannen Helmuth Helmholtz i Heidelberg i 1862:

”Den som søker etter umiddelbar praktisk nytte i det vitenskapelige arbeid, kan allment sett være overbevist om at han søker forgjeves. Alt vitenskapen kan oppnå er fullkommen kunnskap og fullkommen forståelse av de naturlige og moralske kreftenes virkning. Hver student må være fornøyd med å finne sin belønning i gleden over de nye oppdagelser, som over nye seire i bevissthetens kamp med materien, eller i nytelsen av den estetiske skjønnheten i et velordnet kunnskapsfelt.”

- Kva vil det seie å legitimere (rettferdiggjere) vitskap og vitskapleg verksemd? Gjer greie for ulike tradisjonar (frå resp. Aristoteles og Francis Bacon) i svaret ditt. Kva for tradisjon gjev Helmholtz uttrykk for i sitatet over? Grunnge svaret ditt.
- Gjer greie for skiljet mellom grunnforskning og bruksforskning (”anvendt” forskning). I kva grad vil du relatere kvar av desse til dei to tradisjonane for legitimering av vitskap? Forklar.
- Gjer greie for Max Webers syn på tilhøvet mellom vitskap og verdier (”sak” og ”vurdering”). Relater Webers syn til ulike typar forskning. Ser du nokon samanheng mellom det Helmholtz seier og Webers syn? Grunnge svaret.

Svar på (a) og (b) og (c).